

Szerkesztői iroda

és

kiadóhivatal:

Ifj. Czirner Jozsefnél
Magyar-utca 2. sz. a.,
hova ugy a lapszelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint a
előfizetések és hirdo-
tések bérmentesen
küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik
minden vasárnap.

KÖZÉRDÉK

VEGYÉS TARTALMU HETILAP.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán küldve
egész évre 4 frt.
félévre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetések díja:

□ ezertiméterenként
3 kr. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben rés-
zesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyitltér sora 20 kr.

Vármegyei közéletünk.

Hosszabb időn keresztül politikai tekintetben ugynevezett esendes világot éltünk vármegyénkben; azt mondhatnók, hogy ezt az egyszerű, esendes világot újra fel kellett fedezni, oly kevéssé igyekezett a nagy közönség előtt érdekes lenni. El voltunk foglalva a magunk dolgával s ebben bizony nem jutott eszünkbe különbséget tenni vallási vagy nemzeti-ségi szempontból, nem azért, mert feledékenyek lettünk volna, hanem éppen mert a multakra akartunk es igyekez-
tünk fátyolt vetni s mert nem egy ki-
váltságos osztályt, vagy nemzetséget,
hanem az egész vármegyét kívántuk
szolgálni minden népével es nemzetsé-
gével egyetemben.

Az élet természetes fejlődése, a köz-
szellem haladása, a kultúrával növekedő
igények fokozódása bőséges tért nyitnak
nálunk a munkálkodásra, s aki dolgozni
szeret, annak napestig állandóan annyi
teendő jut részébe, hogy örvend, ha kö-
telességeit újabb megbízások nélkül azon
megnyugtató reményben végezheti, hogy
munkájának kedvező sikerét nem fogja
váratlan, ismeretlen veszély kockára
tenni. És a munka terén, józanul gon-
dolkodva, kinek jutna eszébe más kü-
lönbséget tenni, mint azt, hogy aki leg-

többet s legjobban dolgozik, azt kövesse
nemes versenyzésképpen a többi! Ugyan
ki nézte nálunk a kiváló munkásnál a
vallást, a nemzetséget?! Ha a közjóra
munkált es az igaz hazafiság szelleme
lelkésítette, ha az összetartás volt jel-
szava: vele tartottunk mindnyájan.

Most sok mindent megváltozva látunk.
Erős törekvést tapasztalunk a széthúzásra.
Felhasználják a vallási különbséget, a
nemzetségi eszméket. Nationalis legyen
még a gazdasági egyesület is. A zöld
asztalnál is csak nationalis szempontból
kell tárgyalni az országos es általános
megyei érdekű kérdéseket s ez okból
csak a nagyszabeni programot valló
nationalistákat kell beválasztani a köz-
gyűlés tagjai közé. Lapot kell indítani,
melynek „egyházpolitikai“ a jellege, de
éppen nem egyházas a modora s az
indulatok felkeltése a fegyvere.

Nem jól van biz ez, de hát a mer-
séklet szava, a bölcsesség prédikálása
bármily szép es hasznos különben, egy-
magára nem elég, tenni es cselekedni kell.

Szélesebb körben kell a tevékeny
munkásságot felkelteni, hogy mindenki,
akiben meg van a hazafias szellem s a
békés fejlődésre való törekvés, foglalja
el saját körében a megfelelő helyet. Nem
kell ezt a munkát pusztán csak az ugy-
nevezett kaputos, intelligens osztályra

bízni; kevés aránylag nálunk még ez az
elem s ami van, az inkább a városok-
ban van tömörülve, míg a vidéken ne-
hány birtokos, pap es tanító képezi az
intelligenciát. Szerintünk be kell vonni,
a maga sajátos módja szerint es szel-
lemi es anyagi erejéhez mérten, a ma-
gyar földmives osztályt is, melyre bizony
a többé-kevésbbé támogatott iskolán ki-
vül nem sokat gondoltunk. Itt-ott van
egy-egy Emke-könyvtár, de hát az ol-
vasókönyvnel még mindig kedvezőbb
faluhelyen a pálinkás üveg s bizony a
falusi iskola vizsgáit is ritkán szokta
frekvenciálni a mi intelligenciánk na-
gyobb része. Ezzel az elhanyagolással
jó lesz felhagyni es pedig mennél ha-
marabb. Ime, a román irodalmi társaság
vidéki gyűlésein mily más képet látha-
tunk! A t. évben pl. Szász-Csanádon
volt egy gyűlés. Meghívták a román
földészeket is, el is mentek szép szá-
mal s hallgatták a népies nyelvű beszé-
deket s megtudták, hogy van speciális
román kultúra, mely szereti es műveli
a román nép nyelvét es törődik sorsá-
val. Azután Moldován kanonok ur meg-
vendégelte a gyűlési tagokat s azt hi-
szem, hogy azokra, akik tudták, hogy
a kanonok ur olyan nagy ur, kit az ér-
sek is először csókolt meg felavatása
alkalmával s mégis elment közjűk, egy-

TÁRCZA.

Vörösmarty emlékezete.*

Alkalmi óda 1895. decz. 1-ére.

Már negyven éve hamvadoz a sirban,
Szózatra ajka többé nem nyílt.
De halhatatlan szellemének lángja
Menny napja, éj csillagjaként ragyog.
Egy szikra ebből gyújt e tetre minket,
Hogy énekeljünk róla s tettiről,
Ki, majd vést zengve busítja a keblet,
Majd gyöngéd dallal könnyeket töröl.

Dübörg a föld, zug harezí lármá,
Zalánnak serge szórva fut tova . . .
Egy szép leánykát ment meg hősi László,
Iramlik véle harezí mén-lova . . .
Eger Dobója dicső küzdelemben . . .
Boszulva vannak, im, a Káldorok . . .
Az ősi harezot hány ezer vonásban
Hozzák elénk e szép, zengő sorok?!

És Delszigetről zengi a bűvös dalt,
Bár más rabolja el az ideált . . .
Kontot kíséri bujdosása közben . . .
S a trónja vesztett Salamon királyt . . .

* A Bethlen-főiskola gimnáziumi ifjúságának ön-
képző köre által folyó hó 1-én tartott Vörösmarty-em-
lékünnepezen szavalta: Derzsi Ódón VII. o. tanuló.

Marót dühét a tar keserve bánja . . .
Szabolcsnak híre újra megjelent . . .
Felsillan Csongor s Tünde ideálja,
A szenvedő, a győztes szerelem.

Dalának fenn csapongó, büszke szárnya
Tündér hazába vándoroltat el,
Hol angalként őt balzsamot a szívre,
Ha bú s a kétség rajta sebet ejt.
Az ő szíven is begyógyult a seb már,
Csak Szép Ilonka hervad sir felé . . .
S az „uri hölgyet“ feddi fennen hévvel,
Mert „esdeklő hazáját megveté“.

A hon veszélye elnémitja lantját,
A csatazaj, a rettentő veszély;
Elhallgat, mert elborzadva nézi
A bős csatát a szerető kedély.
A harez némultán félre teszi lantját,
A vár bástyáján más zászlója lóg,
De „lesz még egyszer ünnepe a világban“,
A vén cigány még énekelni fog.

S midőn a vészjóslat majdnem betellett:
A nagyszerű halál a harez után,
Ő eltagadta lelkének keservét,
Reménységűg ömlött el jós szaván.
És „Lear király“-lyal büszke Albionnak
Dicső költőjét felmutatja im:

Ilyent teremtni, magyar nyelven írva,
Hányszor jelent meg boldog álmain!

S milyen a nyelve, milyen ós magyar nyelv
És új ragyogvány mennyi van ezen!
És hány nagy eszmet kelt vele a költő,
A szívben érzést, könyvet a szemem?
Hattyudalát elzengve, megdicsőül
És mások kezdnek lépni nyomdokán.
Hányan merítnek tőle szent sugalmat,
S hányan merengnek gyönyörű szaván?!

„De hogy kövesse nyomdokát az ének?“
Halhatlan névhez gyenge alkotás,
De lelkesülten áll e tábor itten,
E hála-ünnepe nem csupán szokás.
S ha mulnak évek, s minket sok csalódás
Ér es a vészben elborul szemünk:
Ő szellemével mindig lelkesítve,
Reményt élesztve, itten lesz velünk.

Szász Albert,

VIII. gimn. o. tanuló.

Eltaposott virág.

A szemei tele voltak könnyvel, csak hogy ki
nem csordultak halovány arczára, hanem
azért szép, hófehér homlokát magasra emelte,
ajkaira mosolyt erőltetett es azután tánczolt

szerű emberek közé s nem restellte a sok daróc, vászonruhás emberrel az ő nyelvükön elbeszélgetni s őket buzdítani, ez a humánus és politikai leereszkedés bizonyára többet hatott papjuk száz predikációjánál. Vajjon mikor fog pl. Fábian apat-kanonok, vagy Tódor József kanonok ur Türben, Borbándon, a nemes kálvinista egyház valamelyik nagy tekintélyű, oszlopos tagja, fő kurátora pd. Ozdon, Medvésen, Istvánházán így tenni?! Ha az a magyar földműves is az adó, rovatl és kepefizetésen, meg a pálinka-iváson kívül egyebet is fog tudni pd. az okszerű földművelésből és gazdálkodásból, ha jobban fogja szeretni hazáját, mert annak történelméből vett igaz, lélekemelő példákot okulhat, ha jó kedvvel énekelheti népdalainkat, és szeretni fogja a népies jó költeményeket: bizony jobban fog érdeklődni faluja és vármegyéje közügyei iránt, ha még oly konzervatív természetű is.

A mi közigazgatásunk fő sulya a községekben s a járásokban van. Városainkra igazan nem panaszkodhatunk, a haladás iránti érzék okos gazdálkodási számítással kapcsolatosan vezérli az elméket. Verespatak, M.-Ujvár, Balázsfalva, Zalathua, Alvincz, részben M.-Igen és Tövis szintén a fejlődés öröndetes jeleit tanúsítják. De ott van még 170 község, melyek többé-kevésbé még a régi, nehezen mozgó világot éldegélik s a sok rovatl daczára édes kevés haladást tanúsítanak. Ezeknek közéletét, közigazgatását, utcáinak, épületeinek rendezését, gazdasági tevékenységét virágzóvá tenni: nagy és szép feladat és nem is lehetetlen, csak foglalkozni kell vele. Egy

nap alatt a világ sem jött létre, — hát századok nyomoruságát sem lehet egykét év alatt megszüntetni; de legyen meg gyorsan a jó terv s legyen meg a praktikus kezdet, időt és erőt vesztegetni hiába nem szabad.

Az „Unirea“ s más lapokkal szemben pedig szintén meg kell tennünk a magunkét. Csak a szerkesztőség tudja, hogy mily sok áldozattal, kitartással volt képes a „Közérdek“ magát 14 éven keresztül fentartani mint társadalmi lap. Jövőre ezt is át kell változtatni politikai lappá, hogy szabadon tárgyalhassa a politikai kérdéseket is s ne legyen kényszerítve „lapszemle“, vagy hivatalos közlemények útján figyelmeztetni a hazafias közönséget azon támadásokra, melyeket a nemzeti lapok nap nap után elkövetnek a nélkül, hogy velük szemben megfelelő fegyverrel élhetnénk.

Társadalmi téren közigazgatásban, hírlapokban egyaránt erős munkának kell megindulni s ebben vegye ki részét mindenki; akik pedig nem dologra valók, akár mert tehetetlenek, akár mert már tanyát vert lelkükben a „jóra való restség“, azok álljanak gyorsan félre, hadd érvényesüljön a többiek hazafias munkaszeretete.

„Küzdalem a vármegyében.“

E hangzatos cím alatt vezérczikkez az „Unirea“ vasárnap 49-iki számában, epés hangon szólva az igazoló-választmány által megsemmisített megyebizottsági mandatumokról. Ezen — alább egész terjedelmében közölt — cikk eklatáns bizonyítéka multkori azon állításunknak, hogy a lefolyt megyebizottsági tag-választások alkalmával román honfitársaink által folytatott választási küz-

delem nem egészen alkotmányos lefolyásának értelmi szerzői az „Unirea“ körül kerecsendők. Ha — mint az „Unirea“ állítja — része a választásban nem lett volna, bizonyára mostani vezérczikke nem volna elején annyira elegikus, az igazoló választmány tárgyalásának nem kritizálna oly mérgeesen, eljárását nem tekintené provokációnak és nem hívná fel oly harezias hangon olvasóit a megyei életben való kíméletlen küzdelemre.

Megfelelve címének, az „Unirea“ azzal kezd, hogy a vármegyében a küzdalem, már t. i. a megye hazafias közönsége és az „Unirea“ hívei között, megkezdődött. Ezen kategorikus bevezetés után a cikk elegikus kezdete következőképp szól: „A lezajlott megyebizottsági tag-választások alkalmával a románok részéről tanúsított élnkebb érdeklődés, mely né-mely öröndetesebb eredményt tudott felmutatni, nem volt egyéb, mint a románok részéről teljesített kötelesség, melyet elhanyagolni nem volt szabad, melynek teljesítését ellenben minden román hazafinak „ezer meg ezer körülmény“ teszi kötelességévé.

De a választójogosultak kötelességteljesítése nem érdem azok szemében, kik egyben a korcsmákkal monopolizálják a választók jogait és kötelességeiket is.

Azok, kik tudatában vannak annak, hogy hibások, ha nem látják a románokat a nyilvános életben, bänkódást színlelnek és ha a románok aztán részt ohajtanak venni a nyilvános életben, megint ők azok, kik a kigyó-szájjal jajgatnak, hogy a románok azok, kik a lakosság közötti békés egyetértést zavarni akarják.“

Igy a cikk bevezetése; ehhez kevés mondanivalónk van. Tény, hogy a románok a mostani választások alkalmával nagyobb érdeklődést mutattak, de az épp a sajnos, hogy ez érdeklődés a román választókban nem az alkotmányos, hazafias és törvényes eszmék terjesztése által éretett el, hanem épp oly tendenciák útján, melyeknek czélja az utóbbi időben elterjedt állambomlasztó követeléseknek importálása a megye házába is. Hisz azt csak koncedálja az „Unirea“ is, hogy

szakadatlanul, négyest, mazurkát, keringőt, amíg a lelke is megszedült tőle.

Eröltette a jó kedvet, pedig a szíve megszakadni készült.

Valami bornirt, hétköznapi ember ölelte át a derekát s a széke asszony két szeméibe mosolyogva, rázta a selyem kendőt, hogy: — soh'se halunk meg!

A cigány pedig huzta.

Szilaj, fektelen kedve volt mindenkinek. Igazi aranyos éjszaka. Csupa gyönyör és mámor mindenfelé, izgalom a szívekben és izgalom az arcokon.

Még Keresztszeghy Tibor is mosolygott.

Nézte azt a kavargó, forgó tömeget, a lihegő ajkakát, a selyemnek és moárnak azt a szemkáprázatóan fényes vegyülékét, mely szeméi előtt keringett, s melyen keresztül megérezte annak a szép asszonynak vádló, neheztelő tekintetét.

Az egyik tánczolt, a másik ábrándozott, hanem a gondolatuk együtt járt, egymást kereste.

A szép asszony oda huzódott egyik sarokasztalhoz s oda ment hozzá Tibor is, hogy mégis, legalább udvariasságból, üdvözölje. Kezet sem fogtak, csak éppen köszöntöttek egymást. Hidegen, szívtelenül.

— Amint látom, jól mulat, asszonyom?

— Kitünően, uram. Nem látta azt a tánczot, azt a keringést? Hanem tudja, nincsen elég tűz, szenvedély a muzsikában, hiányzik

belőle az örület, az a láz, amely elkapja, magával ragadja a lelket.

— Hiányzik belőle az érzés, az igazság, ugy-e?

— Mint az emberekből.

Keresztszeghy Tibor megpróbált mosolyogni, de nem ment sehogysem. Az ajka vonaglott ugyan, hanem a szíve összeszorult. Azután megfogta Gitának kezét.

— Milyen forró! Milyen jó volna ezzel végig simítani egy jéghideg homlokot!

— Akarja?

— Most nem, hanem majd, egyszer, mikor kérni fogom. Attól félek azonban, hogy akkor is úgy járok, mint ez a virág itt a Gita kebelén: elhervaszt a meleg!

A szép asszony hirtelen oda kapott kezével a csipke-fátyolhoz s letépte a rózsát.

Még a földön sem hagyott nyugtot az ártatlan virágnak, hanem indulatosan, gyűlölettel rátaposott piczike lábával s bekeverte porral.

Az ifju ember lehajolt, felemelte s oda tüzte a keblére.

— Elteszem emlékül.

— Ezt a nyomorult, megtaposott, elhervadt virágot?

— Ezt. Megegyez a sorsunk. Van valami hasonlatosság köztem s e között az őszi rózsá között, melyet először hideg dér ütött meg, hogy könnyebb legyen meghalnia egy szép asszony kebelén.

— Tibor . . .

— Azt akarja mondani, hogy én vagyok a hibás?

Kápolnai Gita végig simította széke hullámos fürteit, azt a delejés hajzuhatagot, melynek pusztá érintése is felkorbácsolta a vért, s szinte sértődötten, megütközéssel kérdezte:

— Hát én?

— Egyikünk sem, Gita, maga sem, én sem, hanem a szívünk. Látja, sokszor elgondolkozom, hogy milyen jó volna, ha ki lehetne tépni keblünkéből azt a fájó, érző húsdarabot, hogy ne verne, ne dobogna olyan hangosan, s ne remegne össze mindig, mikor látjuk, hogy akit szeretünk, mást ölel és rajtunk gunyolódik.

A szép asszony szeméi nagyot villantak.

— Igaza van, Tibor. Jó volna, ha nem tudnánk érezni s ki tudnók ölni lelkünkéből a multak emlékeit.

— Ami fáj, ami nem gyógyul meg soha, ugy-e bár, asszonyom?

— Soha? — kérdezte nevetve a szép asszony s oda nyujtotta kezét annak az embernek, aki felkérte a következő tánczra.

És azután járta.

Csak akkor halványodott el egy pillanatra, mikor Keresztszeghy Tibor a megtaposott virágot oda vágta a lábaihoz.

— Visszaadom neked! . . .

Bibó Lajos.

minden egyes választó polgár, ha a megyei életben részt ohajt venni és ott a törvénybiztosította jogait akarja érvényesíteni, a megye házába azt küldi be, kit ismer, kivel érintkezése van, kire mint szomszédra vagy földijére nyugodtan bízhatja képviseltetését, és nem keresi jelöltjét ismeretlen régiókban, nem adja szavazatát olyanra, kit soha még híréből sem ismert. De ime, most pl. az a „vingárdi“ polgár, ha törvényadta jogai és kötelességeiről hazafias értelemben lett volna felvilágosítva, bizonyára nem az előtte teljesen ismeretlen balázsfalvi jelöltre adta volna szavazatát, hanem alkalmas jelöltet keresett volna falujában, járásában, kit ismer, kivel az élet küzdelmeiben együtt küzdött, fáradt és kire nyugodtan bízhatta volna képviseltetését; de a lefolyt választásokon azt láttuk, hogy oly jelölire adta az a választó polgár szavazatát, kit nem ismert, soha sem látott, de érdeklődése felébresztett, mert ellátták őt „bizonyos körök“ oly felvilágosítással, mely ugyan nem alkotmányos, nem reális, de minden esetre alkalmas, hogy a könnyen hívő, a politikában teljesen járatlan nép annak hitelt adjon és ábrándjaiban éljen.

Értjük az „ezer meg ezer szóról“ tett czélzást is. Így a legkönyebb az olvasónak tetszésére bízni, hogy a választásokban részvételt ezer meg ezer körülmény parancsolja, az „Unirea“ t. olvasója aztán a körülményeket veheti, ahonnan neki tetszik és amely felébresztett beteges érdeklődésének, gondolkodásának megfelel, akár Turóc-Szent-Mártonból, akár Szebenből, vagy akár Laczfaluról is van-e keltezte az „ezer szó“.

Monopolizálással és még Isten tudja mivel illeti a czikk a megye hazafias közönségét akkor, midőn hat választó kerületben saját jelöltjei győztek, monopoliüm esetén a balázsfalvi szavazó lapok vajmi kevés hatást értek volna el.

Különösen nekünk, a „Közérdek“-nek szól a reprodukált czikk azon része, hogy most, midőn látjuk, hogy a románok nagyobb arányban lettek bevásárolva, mi tele kiabáljuk a világot, hogy ime, a románok a békés egyetértést megzavarni akarva jönnek nagyobb számmal a megye házába. Nos, multunk, vármegyénk multja igazolja azt, hogy míg hazafiasan gondolkodó román polgártársaink vettek részt a megyei életben, mi annak mindig örültünk, mert tudtuk, hogy román bizottsági tagtársaink velünk együtt működnek közre a megye boldogulására; de most, midőn látjuk, hogy a bizottsági tagválasztások is az ultra-nemzetiségi eszmék prosperálásának czéljaira használnak fel, csak most adtuk kifejezést azon véleményünknek, hogy a nemzetiségi viták bevitel a megyeház közgyűlési termébe aligha nem a megye haladásának kárára történend, és ezen kifejezett aggodalmunk jogosságát indokolja némely erdélyi megye élete, hol épp az importált nemzetiségi eszmék zsibbasztják meg a közigazgatás akadálytalan menetét.

Az „Unirea“-nak fent jelzett eszmemenete végre oda konkludál, hogy világos, miszerint a megye részéről tanúsított ilyen eljárás csakis küzdelemmel változtatható meg.

Mert — így folytatja — *vegyük csak Alsófehérmegyét; e megye 200 ezrenyi lakosságából 180 ezer román. Ezekből 380-an képezik a megye bizottságát. E 380-ból eddig volt román megyebizottsági tag 40. Most az utolsó választásoknál a románok is egy keveset uozgolódova, — de nem amennyire kellett volna — a román bizottsági tagok száma felvitették 84-re,*

vagyis a megyebizottsági tagok egyötödére. És mit láttunk? azt, hogy a n-enyedi monopolisták, ahelyett, hogy hideg vért tanúsítanának és köszönnék meg, hogy 4 ötöd többséggel bírnak, midőn őket még egy ötödrész sem illeti meg igazság szerint, nevetséges, tisztességtelen és objektivitást nélkülöző indokokkal megsemmisítik azon választásokat, ahol a románok győzedelmeskedtek. Balázsfalván megsemmisítették az enyedi monopolisták a választást azon indokkal, hogy a választási eljárás az ebéd ideje alatt megszakított és a választás törvényellenesen 4 óra helyett már 3 órakeresztetett. Hát nem jut-e eszébe az igazoló választmány urainak, hogy a mult évek választásainál is hasonló eljárás követték? de akkor az urak a választást nem semmisítették meg, mert akkor a választottak az enyedi urak tetszése szerintiek voltak. Vingárdon szintén az ebéd alatti megszakítás és azért semmisítették meg a választást, mert a választás határnapja nem tételt kellően közhírre.

A mértéktelen dühvel és majdnem visszadhatalan kifejezésekkel telt ezen támadására az „Unirea“-nak válaszójanak a száraz tények.

Tény, hogy a megyebizottság 380 tagból áll, de ennek felét a virilisek teszik ki, tehát 180 tag olyan, ki adócenzusa után tagja a megyebizottságnak, és ha a névjegyzéket tekintjük, azt látjuk, hogy e 180 tagból ki legtöbb teherrel járul a megye fentartásához és így leginkább van érdekelve már anyagilag is, hogy a megyei élet a törvényeknek megfelelő legyen, **161 nem román és csakis 19-en románok**; kár tehát szemfényvesztéssel a megyét azonnal lefoglalni a balázsfalvi eszméknek, mert bizony nem a balázsfalvi körök kegyeltjei tartják fenn a megyét, hanem igen különösen azon 161 virilis, ki anyagi áldozattal járul hozzá és segíti a megyét előhaladásában.

Az „Unirea“ szerfeletti dühének, — melyet érez, hogy őt kerületben épp a szabálytalanságok miatt megsemmisítették meg a választás — vakságának tulajdoníthatjuk csak, hogy a balázsfalvi, általa is szabálytalanul elismert, és vingárdi törvényellenes választásokat védi. Igazságos dolog-e, törvény-ellenes választást védeni azért, mert állítólag évekkal azelőtt egy hasonló választás szabálytalan volt: ezt fejtsé meg az „Unirea“ igazságérzete. Mi nyugodtan állíthatjuk, hogy ha azon időben tényleg szabálytalan volt valamely választás, ha az megfélebbtetett volna, az igazoló választmány által az is megsemmisítették.

E kirolanás után következik a czikk legérdekesebb része. Ezt, hogy annál nagyobb hatás éressék el, az „Unirea“ szaggatott mondatokban, drámai stílusban tartja, és mintha látnók, mint vesz egy alkalmas pózt és kiált fel:

Kérdjük, mit akar ez eljárás jelenteni? A románok provokálása akar ez lenni?

Jól van. Ezt is elfogadjuk; a választások megsemmisítése, a mi provokálásunk részt venni a megyei küzdelemben.

Elfogadjuk a harcot. A törvény is feljogosít, hogy részt vegyünk a megyei életben és ezen törvényes alapon sem félelem, sem egyéb nem fog meggátolni.

Megsemmisítették a választást? Jól van; lesznek mások és mi azokban is részt fogunk venni, és ha kevesen voltunk az előző választásoknál, a választások megsemmisítése általi provokálásunk nagyobb kitartásra, lelkesültségre és küzdelemre fog serkenteni.

Tudjuk, hogy a presszió, a korrupció is elle-

nünk majd még nagyobb lesz, de az ő nyomásuk részünkről is nagyobb ellentállásra vezetend.

A mult választásoknál, érdeklődésünknek csakis spontán nyilvánulásai voltak észlelhetők

és nem alattomos munka, mint ezt a „Közérdek“ urai álmodják;

de e jövő választások nyilvánulásai lesznek egy jól organizált cselekvésnek és a végeredménye lesz, hogy a románoknak a megyei életben akkora szerep jutand, mint amennyi őket törvény szerint is megilleti.

Ezen harcra szóló felhívással végződik a czikk. Az „Unirea“ harci riadója nem ijeszt meg, mert tudjuk, hogy megyénk hazafiasan gondolkodó közönsége, nemzetiségi különbség nélkül, nem fog felülni az „Unirea“ és társai nagyhangú frázisainak és sokkal inkább szíven fekszik a megye és így saját érdeke is, mintsem hogy e megye közgyűlési termét is a nemzetiségi viták színterének átengedje; de kötelességünknek tartottuk megemlékezni e cikkről már sajátosága miatt is, mert hűen tünteti fel, hogy az általa protegált eszméknek minden módon segítségére van. Jellemzi a cikket az is, hogy míg szabálytalan választásokat véd, oly választásról, mint a *borbándi*, hol szintén az „Unirea“ néhány kegyeltje választott meg, és mely választás megfélebbtetett, de törvényszerűen folyván le, a felebbezés visszautasított — mélyen hallgat, persze nyilván azért, mert e választás megemlékezésével azonnal romba dőlne az összes állításai és a tárgyilagosságot igazság napfényre kerülne. **E.**

A társadalom tendenciái.

Irta: **Biró Dezső.**

(Vége.)

A gazdaszat alatt, a társadalom-tudomány meghatározása szerint, a csere-érték megváltását értjük. Nagyon természetesen, ezen megváltás az ipar, földművelés és kereskedelem ágai különbözősége szerint nagyon különböző lehet. Az általánosan elfogadott csere-érték: a pénz. Az ár, a pénz és a megváltandó dolog közötti viszony, számokban kifejezve. Az ár mennyiségének nagy, vagy kicsiny voltától függ a forgalom kis, vagy nagy volta és viszont, a forgalom is bir az árra nézve megfelelő befolyással.

A társadalomnak feladata ezen viszony rendezése, rendszabályozása, és pedig ugy a társadalmi egyedek, mint az általános társadalom jól felfogott érdekében. És éppen ez az érdek teszi azt, hogy a társadalom a nemzet-gazdaság polczát elakarván érni, az államot is segélyül hívja gazdaszati miveletei kifejtése és alkalmazásakor.

Az állam azután jótékonyan ható törvényeivel köteles a társadalom e szakba vágó instituczióit pártfogásába venni, oltalmazni, s az azokat sértőket büntetni. Köteles továbbá a társadalomnak segédkezet nyújtani az institucziók rendezése és rendszerezésében. Ilyen a telekredezés, tagosítás, foglalás, a physiocratismus vagy mercantilismus s más hasonló kérdések.

A gazdaszat, főleg a nemzetgazdaszat helyes irányától függ a társadalom anyagi jóléte, s ebből kifolyólag az államháztartás egyensulya, az állam gazdagsága vagy szegénysége.

Nézzük csak a kereskedelmet. Amely állam kereskedelme erős lábón áll s amely ezt úgy ki-, mint befelé értékesíteni tudja, vagyis kivitele és belkereskedelme a jövedelem kellő nagyságát elérte, előkészítette az utat

a gazdagságra. Ehhez járul az okszerűen üzött földművelés és ipar. Ugy de eme gazdagodás forrását a társadalomban kell keresnünk, mert mitől függ a szaporodás, a vagyonosodás? a társadalmi individuumok munkásságától, szorgalmától, melyeket fokoz főleg az önérdék is; ugy de ezt jelen esetben hibául felróni nem szabad. Ebben az önérdékben is nemes ambíció rejlik, s ahol ilyen természetszerűség van, az nem csak az egyedre van haszonnal, hanem a többi társadalmi individuumokra is.

Mai nap a gyárakat szokás a nemzeti vagyonosodás legkiválóbb forrásai gyanánt tekinteni. És miért? mert ma a nemzetgazdaságot a fiziokratizmust, ha nem is egészen, de jobbra mellozte a merkantilizmus miatt. Ámde egy bizonyos: az, hogy a fiziokratizmus, mint a merkantilizmus, egymás segítése nélkül meddők. A gyárak csak ugy lehetnek kiváló vagyonosodási források, ha nem nyomják el a kézműipart, ha a föld terményei értékesítése előtt nem zárják el az utat, amit az okszerű nemzetgazdaságot nem is tőr meg, legalább rendezett társadalmi viszonyok között nem. Egy szóval a gyári ipar kiegészíti a kézműipart, egymás fogyatkozásait esetleg kölcsönösen pótolják, s ahol lehet, egymás hasznát előmozdítják. De a gyárakról azt állítani, hogy azok kizárólagos gazdagodási források, a leghelytelenebb felfogás. A gyár alapját a társadalmi instituciókban leli, s rendeltetése a gyorsaság és esetleg a finomabb munkák előállítására, melyre talán a kézi ipar nem képes. De ezen czei, ezen rendeltetés csupán hézagpótló a társadalom organizmusában, s semmi esetre sincs hivatva az egész működési tért maga részére lefoglalni.

A gyári ipar tulterjedése a kézműipar rovására legfőbb oka a társadalmi szituációk felfordulásának. Ebből származnak a helyzetkérdések, ez képezi forrását a túlzó szociális törekvéseknek, ez lesz az anarchia szülő anyjává. És miért? mert a gyár magát erezi hivatva produktumaival elárasztani a piacokat, s így a versenyre sok individuumot képtelenné tesz. Ezen individuumok egy ideig igyekeznek a gyáros gazdagodásával lépést tartani, de utóbb elmaradnak, végre teljesen elbuknak. Az ilyen elbukott ember a legingerlekenyebb s legalkalmasabb medium a lázításra, felforgatásra, rendbontásra, ami a társadalom bomlását is igen könnyen maga után vonja, már pedig a társadalomnak nem lehet tendenciája saját magamagát tönkre tenni, megsemmisíteni.

A társadalom az ellentétek kiegyenlítésére van hivatva s azt kell tennie jelen esetben is. Szabályozni a munka és megfelelő bér, a munkaadó és munkás viszonyát, főkötelessége, s ha ez megtörtént, utját állotta minden zavargásnak és társadalomellenes mozgalomnak.

Igyekeztem kifejteni a társadalom fő tendenciáit, s igyekeztem állításaimat igazolni. Ha a társadalom képes ezen tendenciák teljesítésére: képes magát fentartani, képes egyedei javát biztosítani; míg ellenben, nem lévén céltudatos működésre alkalmas, önmagát teszi képtelenné létezni az elvharczban.

A tanítóképző hangversenye.

A Bethlen-kollégiummal kapcsolatos év. ref. tanítóképző intézet ifjúságának decz. 7-diki hangversenyével egy új firma mutatkozott be az enyedi mulatságok piacán, még pedig felettebb előnyös színben.

Nines okunk leplezgetni, hogy t. közönségünk jó nagy része kissé tartózkodó állást foglal vala el ezen újdonsággal szemben, ha nem csalódunk, az emberi természet vele született konzervatív hajlamainál fogva, de aztán annál kellemesebb is volt a család azokra nézve, kik az estélyen megjelentek.

Nem vagyunk barátja az indokolatlan dicsőhymuszoknak; nem szeretjük az alap nélküli szuperlatívuszi hang divatos használatát; csatlakozni szeretünk azon egyetemleges elvhez, mely a dilettánsokkal szemben is megengedi a méltányos kritika diszkrét használatát az egyes programpontok összenyomásának konstatálásában, mellözve a detailoknak bonczolgotó elemzését; de mindezek mellett is — ha igaz krónikása akarunk lenni a tanítóképző ez első hangversenyének — ki kell jelentenünk, hogy az minden varaközson felül sikerült, úgy, hogy még a magasabb fokú bírálat tenorjából szólva is csak dicsérőleg nyilatkozhatunk róla.

A meghívók, a terem dekorálása, a rendezés részletei egyaránt dicséretre méltók voltak. A műsor élénk, változatos és kiváló gonddal előkészített.

A tanítóképző dalkara, mintegy 30—34 növendék, a műsor három pontját töltötte be, az elsőt, a hatodikot és az utolsót. Mindeniken meglátszott a sok próba, a szabatos tudás és az ambíciózus készlettség.

A karok biztossága és ereje, a színezésnek plasztikája és Farkas Károly IV. éves kellemes boriton-solo-ja igazán meglepte a szép számú közönséget s mindhárom pontban művelvezetben részesítette. Kivált a Becker indulójával brilliroztak, oly szabatosággal exequálva ezt a technikailag is nehéz darabot, hogy vele — saját közvetlen tapasztalataink szerint is — országos dalárversenyben sem estek volna messze a pálmától. A darabokat különben Györe Károly IV. éves növendék tanította be és dirigálta az estélyen. Ebben benne van rávonatkozó elismerésünk is, melyhez még csak azt tesszük hozzá, hogy közelebb-ről is ismert zenei talentumát kár lenne magasabb mivélésben nem részesítenie.

A második pontban Folyovich Annuska kisasszony adta elő Makai Emilnek „Szerenád” ez. mintaszép monológját. Röviden szólva, a kisasszony megjelenése és előadása kedves, bájos jelenség volt. A jól választott darabot a legapróbb részekig menő gondos tanulmányban, diszkrét színezéssel mutatta be. Egy tizenhat éves naiv bakfis ide-oda változó erzelemlágnak hullámzását oly biztosan, olyan híven s annyira keresetlen kecses és naivsággal interpretálta, hogy a közönség mindvégig vele érzett; vele nevetett, vele töprengett; vele találgatott s vele érezte végül a szomorú blamázt. Sok tapsot és kihívást kapott s e mellett két szép csokrot is ez újabb sikere jutalmául. Ezután Szilágyi Ila kisasszony következett, ki ezigányzene kísérettel szépen megválasztott népdalokat játszott zongorán, megkapó érzéssel, helyes kidolgozással s általánosan ismert fejlett technikájával. Tapsok között kelle megismételnie nehányat a dalokból s két szép csokrot is kapott szíves közreműködése emlékéül.

Erre a női dalkarjött; fiatal, szép leányok két magasabbrendű műdalt adtak elő nagy tetszés mellett, közkívánatra meg is toldva még két népdallal.

Most Hegedüs Zsigmond kép. tanár tartott kedves, csevegő modorban felolvasást, általános figyelem közepette, a hypnotizmusról,

közbe-közbe elmés megjegyzésekkel. Megtap-solták.

Meg volt egy pont. Borbáth Vilmos IV. é. növ. sikerrel szavalta el Ábrányi Emil egyik szép, de nehéz költeményét, „A szerenád”-ot, melyhez Borsay Samu irt találó zenét. Mindketten bővön kaptak az elismerő tapasokból.

Hangverseny után megkezdődött a vidám táncz, tartva éjfelután két óráig. A négyeseket 50—60 pár járta. A zene kielégítő volt. Tiszta jövedelem 60 frt körül.

Az estélyen résztvett hölgyekről a következő névsort állítottuk össze: Asztalos Jánosné, Asztalos Ilonka és Margit, Bihari Istvánné, Bihari Etel és Jolán, Bisztricsány Lajosné, Bisztricsány Katicza és Trezsa, Borsay Samu-né, Dömök Erzsébet, Dezső Zsigáné, Elekes Katinka, Fogarasi Béláné, Folyovich Sándorné, Folyovich Annuska és Rózsika, Hajdu Erzsike, Kasselik Emilia, Klein Árpádné, Klein Ilonka, Lamács Lujza, Lázár Adolfné, Lázár Marika, Lóte Lajosné, Lóte Pirike, Nagy Lajosné, Pánczél Erzsé, Szilágyi Gyuláné, Szilágyi Ila, Szilágyi Rózsika, Török Bertalanné, Urayné, Vajna Janka stb.

Vidi.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** Vármegyénk főispánja Lengyel Györgyöt, ki tanulmányait a lipcsei és a budapesti egyetemeken végezte s az államtudományi tudorság első szigorlatát is letette, megyei tiszteletbeli aljegyzővé nevezte ki. Reméljük, hogy a tehetséges ifjú jegyző be fogja váltani mindazon jó reményeket, melyeket hozzá fűzünk a megyei életben.

— **Kinevezés.** Mint biztos forrásból értesülünk, Gáll Miklós torockói unitárius papot Ferenccz József püspök a budapesti unitárius egyház papjává nevezte ki.

— **Megyei közgyűlés** lesz f. hó 18-án d. e. 10 órakor, a következő tárgysorozattal: 1. Gr. Festetics Andor volt m. kir. földművelési miniszter bucsu-irata. 2. Darányi Ignác m. kir. földművelési miniszter kinevezését tudató leirata. 3. Igazoló és bíráló választmányok jelentései a f. évi november 14-én megtartott törvényhat. tag-választásokról. 4. A tisztújító szék határnapjának kitűzése. 5. Központi választmány 26 tagjának megválasztása. 6. A közig. bizottságba 5 tag választása. 7. Az állandó választmány 60 tagjának megválasztása. 8. Az igazoló választmányba 5 tag választása. 9. A bíráló választmányba 5 tag választása. 10. Az egészségügyi bizottság megválasztása. 11. A statisztikai bizottság megválasztása. 12. Községjegyzői vizsgáló bizottság megválasztása. 13. Megyei tisztviselői nyugdíjalap-választmányba 4 tag választása. 14. A községjegyzői nyugdíjalap választmányba 2 tag választása. 15. A ló-avató bizottság elnökének megválasztása. 16. Javaslat a gőzfertőtlenítő gépek beszerzése tárgyában. 17. Gyfhehervár város bor-, sör-, szesz-behozatali vámdíj-szabályzata. 18. Nagyenyed város szabályrendelete a piaci vámdíj-fizetés elleni jövedék-csonkítás ügyében. 19. Nagyenyed város képviselőtársulatának határozata a Bethlen-főiskolai, theologiai akadémián 2 tanár fizetésének egy évre való megszavazása tárgyában. 20. Gyfhehervár mezőgazdasági bizottság szervezési szabályzata. 21. Vizakna u. az. 22. Vizakna város szabályzata a gypmesterről. 23. Mogos, F. Gáld és Benedek községek közötti föld tulajdon iránti peres ügyben kelt egyezség. 24. Balázsfalva város képviselőtársulatának határozata községi területek eladása tárgyában.

25. Jelentés a m. házi pénztár megvizsgálásáról. 26. Az 1893—94. évi közuti zárszámadás. 27. Községek költségvetései és zárszámadásai. 28. Indítványok, amennyiben a közgyűlést megelőzőleg 24 órával előbb beadatnak.

— **Halálozás.** Dombrovski Mihály egyszerű megyei szolga volt az alispáni hivatalnál. De ezt a kötelességet annyi hűséggel, ragaszkodással teljesítette évtizedeken át, hogy nála nélkül a megyeháza alig lehetett elképzelni. Rövid betegség után váratlanul meghalt s. f. hó 12-én az egész vármegyei tisztii kar kíséretében helyezték a derek embert örök nyugalomra.

— **Gyűlés.** Alsófehérvármegye erdőrendészeti bizottsága folyó hó 12-én Csató kir. tanácsos, alispán elnöke alatt gyűlést tartott, melyen Szócs Miklós kerületi erdőfelügyelő is részt vett.

— **Dalasköri koncert.** A nagyenyedi dalaskör — mint értesülünk — decz. 21-én nagybőrszabásu koncertet fog rendezni. A próbák már szorgalmasan folynak.

— **Kardos Aladár,** a n.-váradai egyházmegye tagja, munkatársaink sorába lépett. Üdvözljük őt körünkben.

— **Lázár István,** kollégiumi tanár, felkéri mindazokat, akik „Alsófehérmegye magyar népének etnografiája“ cz. tanulmányára előfizetéseket gyűjtöttek, hogy ezen gyűjtésük eredményét legkésőbb 1896. január hó közepéig hozzá juttatni sziveskedjenek.

— **Tanítók gyűlése.** Az alsófehérmegyei tanító-egyesület központi köre folyó hó 16-án d. e. 9 órán kezdődőleg a leányiskola nagytérben köri gyűlést tart. Nyilvánosan tanítanak: Vajna Janka és Kövérné Barabás Erzsébet elemi tanítónők. Felolvas: Lamács Lujza polg. isk. tanítónő és Borsai Samu ének- és zenetanár. Az érdeklődő tanügybarátokat tisztelettel meghívja Sebestyén János köri elnök.

— **Karácsonyfa-ünnepély** lesz a helybeli kisdudóv-intézetben a kisdudek nagy öröme f. hó 21-én d. e. 10 órakor, melyre az intézet és a kisdudek jötevőit, pártfogóit tisztelettel meghívja Óvó bácsi.

— **Kerekes Samu meghalt,** ez a szálló hír döbentette meg a jó ismerősök nagy seregét, akik szerették ezt a jó fiút, amint hogy ő is szeretett minket. Mert hiszen Diódon született, Enyeden nevelkedett, itt tanult s amikor ide jött: haza jött. Ragaszkodott vármegyénkhez, Enyedhez s a Bethlen-főiskolához, ahol gimnázialis és theologiai tanulmányait végezte. Vidám, derült kedélye, ritka verselő tehetsége, mely — ha akarta, pedig erre mindig volt kedve — folytonos rimes beszédben nyilvánult, sok jó barátot szerzett minden körben az egész országban. A mi Samu barátunk ismeretes volt Kárpátoktól Adriáig; ott volt ő minden országos és nagyobb lokális ünnepen, s mikor hatással akart szólni, akkor prózában, különben pedig verses köszöntőkben zengett s be kell vallani, hogy a sok gyöngye versezet között sokszor adott valóban értékest is, melyet szívesen látott a komoly kritikus is. Közben a m.-vásárhelyi polgári iskolát igazgatta s a „Maros-Vidék“-et szerkesztette, mert Maros-Vásárhely volt az ő második otthona, melynek társadalmi életét hol komolyan, hol vidáman s néha hosszúra nyuló vitákkal igyekezett élénkíteni. Bármily vidám társaságban volt, bort nem ivott, csak vizet és kapucziert. A múlt évben súlyos csuszos bajba esett, az idén aztán felkereste M.-Ujvárt, Bázsnát, Trencsén-Tepliczet, Lukács-fürdőt s némileg

helyre jött, de szívujaja fokozódott s f. hó 12-én meghalt M.-Vásárhelyt 48 éves korában. Emlékét sokáig fogja fentartani ezernyi ismerőse s barátainak kegyelete.

— **Ajándékozás.** A helybeli kisegítő takarékpénztár igazgatósága a régi szokás-hoz híven több erkölcsi testületnek küldött az idén is pénzbeli adományt, így N.-Enyed város segélyalapja és a sétatéri fedett táncz-helyiség alapja javára 100 frtot s az önkéntes tüzoltó egyletnek 50 frtot.

— **A marosujvári sósfürdő f. évi jelentéséből** érdemesnek tartjuk közölni a következő adatokat. Az 1895. évi fürdőidényben volt állandó vendég: (akik legalább egy hetet időztek a fürdőn) 635; ideiglenes vendég (akik legalább egy éjeltöltöttek a fürdőn): 445; az állandó és ideiglenes vendégek összege: 1080. Az állandó vendégek sorában legnagyobb számmal szerepelnek: Kolozsvár, Maros-Vásárhely, Nagy-Enyed, Déva és Gyulafehérvár. A fővárosból 7 állandó vendége volt a fürdőnek. Ezekén kívül vendégek voltak még: Hódmezővásárhely, Temesvár, N.-Várad, Veszprém, Brassó, Kézdi-Vásárhely, Fogaras és Marosujvár közel vidékéről. A külföld összesen 7 vendéggel volt képviselve. Igen öröndetes körülmény, hogy a fürdő évi jövedelme évről évre növekszik, ezt mutatják az utolsó 3 évről szóló adatok: 1893-ban volt bevétel: 2866 frt 95 kr. Kiadás: 1753 frt 63 kr. Tiszta jövedelem: 1113 frt 32 kr. 1894-ben volt bevétel: 3003 frt 70 kr. Kiadás: 1543 frt 66 kr. Tiszta jövedelem: 1460 04 kr. 1895-ben volt bevétel: 3622 frt. Kiadás: 1821 frt 53 kr. Tiszta jövedelem: 1800 frt 47 kr. A fürdő általában igen jól jövedelmez, amit leginkább bizonyít az a körülmény, hogy csak maga a fürdő melletti lakóház, melynek építése 3000 frtba került, az idén 878 frtot jövedelmezett. Ezt tapasztalva, valóban nagy kár volna a marosujvári sósfürdőt tovább nem fejleszteni, s ezen — ha másképpen nem — nagyobb kölcsön felvétele által lehetne segíteni, amit a fürdő jövedelme az eddigi tapasztalatok szerint bizonyára rövid idő alatt letérlesztene.

— **„Maros-Ujvár és vidéki takarékpénztár-részvénytársaság“** czéggel, M.-Ujvár székhellyel, új takarékpénztár van alakulóban. Az új intézet Marosujvárt, megyénk e szép virágzásnak indult nagyközségében égető szükségletet pótol és az előjelekből ítélve, bizonyára virágozni is fog. Az új takarékpénztár egyelőre 30.000 korona alap-tőkével s 300, egyenkint 100 korona névértékű részvényre indul meg. A részvények aláírásának zárideje 1896. január 1-je. A részvények befizetése részletekben történik és pedig 1896. január 1-ig befizetendő a részvények névértékének 20%-a, 1896. február 1-ig meg 10%-a. A további részletek befizetésének idejét az alakuló közgyűlésen a részvényesek fogják meghatározni. Az alakuló közgyűlés 1896. február havában fog megtartani, mely után az intézet megkezdí működését. A kibocsátott aláírási iven eddig 238 részvény van aláírva s részben be is fizetve. A még fennmaradó részvényekre aláírások személyesen vagy meghatalmazás útján elfogadtatnak Virág János üzletében Marosujvárt.

— **Felhívás a hazai gyümölcsstermelő gazdatársakhoz.** Az utóbbi években, midőn a külföld figyelme gyümölcsstermelvényeink felé mind fokozottabb mérvben irányult, tapasztaltuk, hogy az élénk kereslet dacára az értékesítés körül nehézségek

merültek fel. — Nem voltak ugyanis tájékozva a venni akarók, hogy bizonyos gyümölcsöt mely vidéken és kitől szerezhetnek be. — Ez irányban az országos magyar gazdasági egyesület egy hézagpótló munka kiadását vette tervbe, mely munka egyfelől ismertetni fogja, hogy bizonyos gyümölcsnemek (alma, körte, barack stb.) egyes fajtái mely vidéken termelhetnek főképpen, másfelől a hazai gyümölcsstermelők név- és lakjegyzékét s a telepüket ismertető adatokat tartalmazza. Hogy ez a munka minél teljesebb legyen, felkéri az országos magyar gazdasági egyesület a gyümölcsstermeléssel foglalkozó gazdatársakat, miszerint az alábbi adatokat saját érdekükben is tudomására hozni sziveskedjenek. 1. Hány kat. hold a gyümölcstelepe, vagy hány darab fája van? 2. Évenként mennyi a gyümölcsstermelése átlag. 3. Milyen fajtákat termel az egyes gyümölcsnemekből. Ez adatok az országos magyar gazdasági egyesület titkári hivatalához (Budapest, Köztelek) küldendők.

— **Markovits Lajos** helybeli ékszerész hirdetésére felhívjuk tisztelt olvasóink figyelmét. A karácsonyi idényre sok szép újdonság érkezett. Kirakata — mondhatni — látványosságot képez.

— **Felülfizetés.** A nagyenyedi Bethlen-főiskola tanítóképző int. ifjúságának 1895. decz. 7-én megtartott „műsoros estély“-én felülfizetni sziveskedtek: Bihari István, Bisztricsány Lajos, ifj. Czirner József 1—1 frt, mélt. Csató János alispán 5 frt, Gáspár János 2 frt, Gulácsi Józsefné (Oháb) 50 kr, Fogarasi Albert, Fülöp Károly 1—1 frt, Harmath Antal 50 kr, Hegedüs Zsigmond 1 frt, H. J. 50 kr, Horátsik János 2 frt, Kasselik Emília 1 frt, mélt. br. Kemény Simon 10 frt, Kovács Gyula polgármester 5 frt, László Gyula VIII. oszt. t. 10 kr, László Jenő 5 kr, Lőrincz István 1 frt, Mihály Mariska 1 frt, nt. Nagy Lajos 8 frt, Seres Attila (B.-Benedek) 2 frt, Simon Károly 1 frt, Sükösd Mihály 1 frt, Szabó Jenő (Barátos) 2 frt, nt. Szilágyi Farkas 1 frt, dr. Bartók György 1 frt, mélt. Zeyk Dániel főispán 9 frt. Köszönet a nemes szíveknek. Nagy-Enyed, 1895. decz. 12-én. A rendezőség.

— **Szerkesztői üzenet.** Justus-nak. Helyt. Cikkét, melyben egészen tárgyilagosan és helyes distingválással t. munkatársunk Vidi tudósításában lévő állítások, illetőleg megjegyzések mellett foglal állást, úgy a magunk véleménye, mint t. munkatársunk határozott ohajtása következtében, nem adjuk nyilvánosságra. Ez, műkedvelővel állván szemben, nem lenne opportunus dolog. — Ez a körülmény indította munkatársunkat is arra, hogy — bárha egyáltalában nem is ért egyet „Egy theologus“ cikkével — elálljon a szótól. Különb fiat justitia, aut pereat mundus!

C s a r n o k.

Gyermek valék . . .

Gyermek valék nem rég,
Mily hamar megnöttem!
Az ifjúság is már
Röpül el fölöttem . . .

Oh, maradj! ne hagyj itt!
Lelkem ifjúsága . . .
Ábrándok és álmok
Boldog, szép világa!

Tudja a jó Isten!
Amint nővök korban,
Az emésztő gondok
Mellém állnak sorban . . .

Nem tagadom, néha
— Amint utam halad —
Jobbra is, balra is
Öröm-virág fakad.

Jaj! de a virágok
Nekem mitsem érnek . . .
Kinyitom karjaim,
Hozzájok nem érnek.

S csendes megnyugvással
Vezetnek a gondok;
Amiket szerettem,
Azokról lemondok . . .

De a gyermekkorra
Vissza-vissza nézek,
Vigasztalást adnak
A szép emlék-képek . . .

S megenyhül a lelkem,
Ha magam kisirom,
Utánad szép multam,
Kedves gyermekkorom!

Fülei Szántó Lajos.

Tekintetős kiszőrkesztő Úr!

(Vidéki levél.)

Mög öngedjön, hogy mögint ki köl szőr-
kesztenöm, de hát nagy veszel fenyőgeti a
Kösséget a gyűvőre nézve.

— Hogy-hogy, mög mondom.

— A minap az én asszonyom átmönt
ekkis tereferere a könyvedző Úr feleségihő.
Onnét csak mint a fürgeteg gyűtt haza:
„Nó Gábor, rosz sorja gyűtt a szögény já-
nyoknak.”

— Mondok, már mér gyűtt vona roszabb
mint eddég?

Hát azér, mer azt mongya a könyvedző
úr: „nó Biróné! nem tom, hogy agyuk férhő
a jányokat ezután? mer anynyi lősz a jány,
mint a gaz, a mut hónapba 12 jány szüle-
tött és 3 fiu, abból is kettő möghót. Már
most az az egy fiu hova tud lönni avval a
12 jánynyal?” Már Gábor — mongya az
én asszonyom — kösse kend fő' jól az őszit,
mer hát kend a kösség feje; kend jó' van
a viczispányyal, az indzellérel, szögabiró-
val mög az őgész mögyével, hát járjon kend
abba, hogy a jányokkal szégyen ne gyűjön
a fejünkre.

Hát már azt látom, ha nem is vóna há-
rom jányom, hogy ebből baj löhet.

Azér hát én, Tekintetős kiszőrkesztő úr, ki
is eszöttem, hogy mit kő tenni, öl is beszile-
lem, mer hát azér vagyok a Kösség feje,
nem főhet még a jányokér is a nömös vár-
mőgye feje.

Iskolás gyérök koromban hallottam a tiszt-
töltös mösturamtól, hogy vadnak uan or-
szágok hun az embört mind a marhát ad-
ják, mög vőszik. Hát azt gondutam, hogy
avval a pëndzel, a mire a könyvedző urakat
mögüntetnek, mivel nincs mög a törvénybe
mit csinálnanak a pëndzel, hát jó lönné abbó'
az országból egy serög kicsi fiat vönni, ozt
mög itt fő, növeni, hadd lögyék kihó' férhő'
adni azt a sok jányt; mer különben a vár-
mőgye fejire nőnek.

Ugyan ovastam az uságból, hogy ezután
a jányok is mönnek akademijára és lösznek
doktorok, indzellérek, mög szögabirók mö-
mög nem tom mik, de hát tudja a kiszőr-
kesztő úr nem a mi paraszt jányainknak
való az akademijára járás.

Hát én csak amondó vőnek, hogy azt a
ziesi uraságot aki a mut nyáron Azsia or-
szágba vót, e kéne küdeni, hogy vásárojjon
össze eecsomó fiu szerecsenyit, most jó ucson

mög kapná mer hát a jószágnak is nagyon
le gyűtt az ára, aztán az embör mindig is
ucsobb vót mint a marha.

Igy gondutam, hogy mög mönhetnek az
mőgyét a vin jányoktól az kiktü az Úr is-
sen őrizze mög a Tekintetős Kiszőrkesztő
Uramnak is Kiványuya

Maros Högy, 1895. december hó 5 napján

Köteles szögája.

Dőre Gábor,
Kösségi biró.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadó: **CIRNER J. JÓZSEF.**

Ifj. Cirner József könyvnyomdája. Nagy-Enyeden.

Henneberg-selyem csak akkor va-
lódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fe-
hér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterén-
kint — sima, osikos, kozkázott mintázottakat, da-
masztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000
mintázatban) stb. postabér és vámmentesen a
házhoz szállítva és mintákat postafordultával
küld Henneberg G. (es. k. udveri szállító) se-
lyemgyára Zürichben. Svájzbacimzett levelekre
10 kros és levelezlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.
Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéz-
etnek. (1)

Sz 6219—1895.

Pályázati hirdetmény.

Alsóf-hérvármegye balázsfalvi járásá-
ban Szász-Csanád község székhelylyel
rendszeresített **körorvosi** állomás halá-
lozás folytán üressedésbe jövén, arra ezen-
nel pályázatot nyitok.

A körorvos évi javadalalmazása 500
frt fizetés és 150 frt fuvar átalány, mely
előzetes havi részletekben Szász-Csanád
község pénztárából fizettetik ki; a gyógy-
díjakra nézve a körorvos a községekkel
szabadon egyezkedik, azonban a vagyon-

talánokat ingyen köteles gyógykezelti, kö-
teles továbbá körét havonként legalább
kétszer beutazni.

A közegészségügyi kört a monorai,
sorostélyi és szászcsanádi körjegyzősé-
gekhez tartozó 9 község (10656 lakos-
sal) képezi.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást
elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I.
t.-cz. 9. §. és az 1876. évi XIV. t.-cz.
143. § értelmében, képesítésüket iga-
zoló okmányokkal, politikai magatartá-
sukat és erkölcsi magaviseletüket tanu-
sító bizonylattal felszerelt pályázati kér-
vényüket hozzám **1896. évi január
hó 2-ig** annál is inkább nyujtsák be,
mert a későbbben beérkezőket figyelembe
venni nem fogom.

A választás az egészségügyi kör székhely-
helyén Szász-Csanádon a községházánál
1896. évi január hó 3-án d. e. 10 óra-
kor fog megejtetni.

Szolgabirói hivatal.

Balázsfalván, 1895. évi decz. hó 11.

Simonffy,
főszolgabiró.

Winkler János

Nagy-Enyeden.

Ajánlja a t. cz. közönségnek tisztán

kezelt **jó ó-borait**

literenként asztali 40 kr.

„ rizling 50 „

„ Carbenet 50 „

**Viszont eladók előnyös ár-
ban részesülnek.**

1-4

Mindenütt jó, de legjobb otthon — vásárolni!
pláne ékszereket és órákat,

MARKOVITS LAJOS
óra- és ékszerüzletében

Nagy-Enyeden az új leányiskola épületében:

1-ször: mert látja, hogy **mit vásárol**;
2-ször: biztos benne, hogy **nem lesz megosolva**, mert én minden
nálam vásárolt ékszerek és órákért **jótállást** vállalok;
3-ször: mert nem kell **portót** és egyéb költségeket fizetnie;
4-ször: mert nálam **olcsóbban** vásárolhat, **mint bárhol**, pedig a mai
szük világban ez a fő

Nagy készlet van raktáron folytonosan a legdivatosabb arany és ezüst
ékszerekből; fali és inga órák, férfi- és női zsebórák arany, ezüst, aczél és
nickel tokban; China-ezüst evőeszközök és dísz tárgyakból, valamint szem-
üvegek és csipetőkéből.

Igen alkalmas tárgyak **karácsonyi és újévi**, valamint egyéb alkalmi
ajándékoknak.

I. minőségű **ébresztő órák** 2 frt 50 kr és feljebb.
Óra- és ékszer-javításokat a legjobb kivitelben és jutányos árban
vállalok el.

Folytonos törekvésem a nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását
kiérdemelní.

Gyakori látogatást kér tisztelettel

MARKOVITS LAJOS,
órák és ékszerész.

másra a fenti cég, raktárából.

A fenti faanyagot mint vagon-rakományt is igen jutányosan, bérmentve szállítja bármely vasúti állomásra a fenti cég, raktárából.

NAGY-ENYEDEN.

Klemm Pál szentkirály-utczai 72—78 sz. alatti faraktárában

Mindennemű épületre, deszka, gerenda, szarufa, zsindegy és minden e nemű faanyag, valamint jó minőségű száraz tizifa legjutányosabban kapható

Figyelmeztetés!

Tévedések és félrevezetések kikerülése végett a nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a harmincz év óta fennálló cégünk alapító főnöke idős Dietrich Emil ur, ki az 1865-ik évben a Dietrich és Gottschlig cég neve alatt a székesfőváros első tea és rum üzletét nyitotta, a résztulajdonos Gottschlig József ur elhunytá az elhunyt törvényes utódjának, feleségének, a társ-szerződés értelmében a cézből való önként kilépése után, a

DIETRICH és GOTTSCHLIG

cég összes áru, üzletei és ingatlanai, fenti cég egyedüli törvényes jogutódjaira

DIETRICH és FIA

csász. és kir. udvari szállítók (tulajdonosok idős Dietrich Emil és ifjabb Dietrich Emil) birtokába ment át.

Minden egyéb, fenti Dietrich és Gottschlig céggel semminemű összefüggésben levő egyének és ezek áru czimkéinek utánszámai elől az igen t. közönséget saját érdekében tisztelettel figyelmeztetni bírák vagyunk.

Kiváló tisztelettel

DIETRICH és FIA

ezelőtt Dietrich és Gottschlig

cs. és kir. udvari szállítók,

tea, rum, cognac és palaczkör nagykereskedők
BUDAPESTEN.

Központi iroda: IV. Régi posta-utca 10. sz.

IV. váci-utca 18. sz. „Peking városához“.

a korona kávéházzal szemben.

Fiók raktárak: IV. kigyó-tér 1. szám „A tea növényhez“,

VI. Andrassy-ut 33. „Moszkva városához“,

Andrassy-út és nagymező-utca sarkán.

Átviteli pinczék és raktárak: saját telepünkön X. Kőbánya, füzér-utca 30. szám, (saját ház.)

Városi palaczkörraktár: IV. aranykéz-utca 1. sz.

Telephon 61—18. Sürgőnczim: Dietrichfi Budapest.

Közvetlen behozatal kínai, indiai és orosz Karaván teák, Jamaica, Antilla, Brazíliai, Cuba rumok, francia cognacok és különféle legfinomabb likörökből.

Kiválóan ajánljuk utólrhetetlen és 30 év óta közkedveltségnek örvendő tea vegyítékeinket, mint: Mandarin-, Császár-, Moszkvai-, Király-, Victoria-, Peking- és Udvari vegyítékeinket félkilónként o. é. 3 frutól 12 frut.

BRAZILIAI RUM

cégünk törv. védett különlegessége.

VEDJEGYÜNK

Szányas kerék!

Szányas kerék!

1 1/10 liter tartalmu palaczk frt 1.50

1/10 ; ; ; 1.25

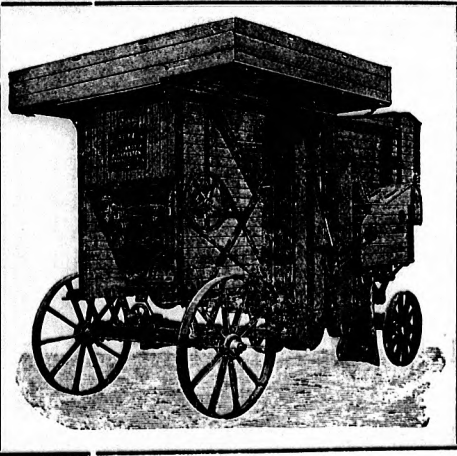
7/10 ; ; ; —.78

Jamaica Rum, 2/10, 30/100, 7/10, 14/10 literes palaczkokban 26 krtól frt 6-ig.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bizományi raktár Nagy-Enyeden:

BISZTRIGSÁNY LAJOS urnál.

ROBEY & COMP.

GÉPGYÁROSOK,

BUDAPEST, IX. kerület Rákos-utca 5—9. szám.

Ajánlják:

„RECORD“

nevű

uj szabadalmazott és jelesnek bizonyult

egyesített lóhere-, luczerna- és más eféle hüvelyeseket cséplő, fejtő és tisztítógépüket.

Árjegyzékek és költségvetések kivanatra ingyen és bérmentve.

 Névjegyek és ujévi üdvözetek!

Jelen soraimmal van szerencsém tudatni a nagyérdemű közönséggel, hogy ez évben üz-
letemet kibővítvén, **raktáron tartok** mindennemű **levélpapirokat** a legegyszerűbbtől a
legdiszesebb kiállításig. Ezen cikkek különösen alkalmasak

karácsonyi és ujévi ajándékoknak!

A levélpapírok kívánságra **névvel** avagy **monogrammal** láthatók el igen jutányos
áron. **Levelezőlap-kártyák, névjegyek, ujévi üdvözetek** dus választékban vannak
raktáron.

Ezen fenti cikkeimet Magyar-utca 2. szám (az udvarban) alatti irodámban a vevő kö-
zönség legnagyobb kényelmére úgy állítottam ki, hogy azok megtekintése is mindenkinek élvez-
zetelt szerezzon.

Az igen tisztelt vevő közönség szives látogatását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Ifj. Girner József.

 Névjegyek és ujévi üdvözetek!

 Hasznos és tanulságos játékszerek.

Karácsonyi és ujévi játék- és más alkalmas cikkeket teljesen beszerzési áron van sze-
renesémi ajánlani.

Ujonan érkezett igen czélszerű **lombfűrész** és **szerszámokat**, más czélszerű mű-
szereket, használható kis **varrógépeket**

 leszállított áron

szolgálom ez évadra. Csak is hasznosabb és praktikusabb tárgyakat hozattam.

A t. partoló közönségnek becses figyelmébe ajánlani bátorkodom igen czélszerű és tartós,
legszebb kivitelű **nikkel edényeim** melyek bármely háztartásnak díszére válnak, tartósabbak és
szebbek minden eddigi edényeknél.

Albumok, emlékkönyvek egészen leszállított áron, 50 krtól felfelé, kaphatók.

Áttekintés vagy egy próbavételre bátorkodom vevőimet meghívni.

Szokott tisztelettel:

Bisztricsány Lajos.

 Használható játék varrógépek.

Ajándék levéldobozok.

Levelező-kártyák.

Legdiszesebb és egészségesebb főző diszedények.

Mindennemű acél korcsolyák párja 75 krtól kezdve.